

Թեան համար ընդունած են գովութեան տուժանքներ: որոց վրայ յետոյ կ'իստիմք: Այս տուժանքը վճարելն ալ շատ զօրաւոր պատիժ է, մանաւանդ խելօք տղայոց:

Երրորդ տեսակ անվնաս՝ բայց վերջին աստիճանի ծանր պատիժն է՝ յանցաւորին անունը գալատան պատը կախուած սեւ տախտակին վրայ գրել այսքան օրուան համար, որ եկողները տեսնեն. եւ թէ որ շատ ծանր յանցանքի պատճառաւ է՝ եռամսեայ վկայականին մէջ ալ անցընել:

Թող չըսէ մէկը թէ արեւելցի տղայք եւրոպացւոց չեն նմանիր, ուստի այդպիսի բաները նոցա համար պատիժ չեն. նոցա կնյ մի ծեծ, կնյ մի գաւազան, կնյ մի փայտ, ան նայինք: — Այնպէս չէ. տղայն ամէն տեղ՝ ամէն ժամանակ տղայ է, եւ իրեն պատին ու անարդանքը, պարծանքն ու ամօթը շատ աղէկ կ'ձանձնայ. ուստի սրչափ ալ խստերախ կարծուի արեւելցի տղայն, եւրոպացիէն պակաս զգայուն չէ այն պատիժներուն՝ որ իրեն ամօթ ու նախատինք կ'բերեն. բոլոր գեղարուեստները այնպիսի վարժապետ գտնելն է՝ որ կամք եւ կարողութիւն ունենայ տղայոց օգտակար պատիժներ տալու, նոցա այն անմեղ հասակը կրթելու մտքով, եւ ոչ թէ իւր գաղանական բարկութիւնը կըշտացընելու ջանքով:

Կարելի է նաեւ քանի մը ուրիշ տեսակ պատիժներ բանեցընել որ նոյնպէս աւելի բարոյական խրատ կ'համարուին՝ քան թէ մարմնոյ չարչարանք. եւ թէ որ խոհեմութեամբ գործածուին, շատ օգուտ կ'ընեն տղայոց: Օրինակի համար, որոշուած ժամա-

նակէն ուշ դպրոց եկող տղան կարելի է չօքեցընել սահմանեալ տեղ մը այսքան ատեն, կամ մինչեւ որ անկից աւելի ուշ եկող մը հասնի, ունա բռնէ տեղը: — Դասառութեան ժամանակ մտադրութիւն չընող տղայն կարելի է առաջին անգամուն ոտքի վրայ կեցընել քիչ մը ատեն. երկրորդին չօքեցընել, երրորդին գրաւոր ապաշխարանք դրնել: Դասը չգիտցող տղայէն կարելի է պահանջել որ երկրորդ օրը ոչ միայն ջրի պէս գիտնայ, այլ եւ տունը թղթի վրայ օրինակէ զայն ու բերէ:

Ասոնք եւ սոցա նման պատիժներ տալու ատեն՝ վարժապետը պիտի չմոռանայ որ ամէն տղայ մէկ բնութեան տէր չէ, ուստի եւ մէկ տեսակ պատժով պիտի չպատժուի, թէպէտ եւ նոյն յանցանքը գործած լինի:

Ընդհանրապէս զգուշանալու է պատժելէն վախկոտ ու վատառողջ տղայքը. այնպիսիներուն արդէն բաւական խրատ է ուրիշներուն պատժուածը տեսնելը: — Նոյնպէս պէտք չէ ծանր պատիժներ տալ այն տղայոց որ ստատիկ կրակոտ ու թեթեւ են բնութեամբ, եւ նոցա որ գեռ նոր սկսեր են դպրատուն գալ. այսպիսիները աւելի կշահուին խրատով կամ թեթեւ յանդիմանութեամբ մը: — Իսկ այն տղան որ յամառ ու կամակոր, ծածկագործ ու ստախօս, չար ու կեղծաւոր, կռուասէր ու ամբաստանող, ծոյլ ու չար օրինակ տուող են, պէտք է անպատճառ խրատել ու պատժել, մինչեւ որ իրենք զիրենք ժողովրտեն:

Ուրիշ յօգուածով մը կ'իստիմք տղայոց ընելու վարձատրութեանց վրայ:

Ա Ռ Ա Կ

Ա Ղ Ո Ւ Է Ս Ե Ւ Կ Ո Ւ Զ. (8)

«Աղուէս տղբար, սէր բարով: սէր կըվազես բարեկամ,
Ինչ ունիս որ մեր երեսն ալ չես նայիր այս անգամ»

Հարցուց կուզը աղուխաւն: —

«Ա՛հ բարեկամ սիրասուն,

Ըսաւ աղուէսը կուզին.

Մի հարցըներ բընաւին.

Վերջապէս զիս ալ մասնեցին
 Զըրպարաութեան կրրակին .
 Սա ալ կաշառք կուտէ ըսին
 Ու ելան զիս քըշեցին :
 Գիտես աղբարիկ, ես հաւնոցին մէջ դատար որ էի .
 Գիշեր ու ցորեկ դառն աշխատանքէ աչք չէր բանայի .
 Առողջութիւնըս գընաց ,
 Հանգըստութիւնս չըմընաց ,
 Կերած հացըս վար չէր երթար ,
 Գիշերներն աչքըս քուն չըկար .
 Այսքան տառապանք քաշեմ՝ չարչարուիմ
 Ու յետոյ ելնեմ այսպէս զըրպարաութիւն .
 Ահ գուն ինքըդ, գընա եղբայր մըտմըտա ,
 Զըրպարաութեան ազատութիւն մէկն որ տայ ,
 Մէկ արդար մ' ալ աշխարհիս մէջ կըմընայ :
 Ծօ, ես կաշառք մի ուտեմ ,
 Միթէ խեղճըս թուցեր եմ :
 Ա'խ աղբարիկ, խըղճմըտանքով դո՛ւն ըսէ ,
 Տեսած ունիս այս մեղքին տէր եղածըս ,
 Մէկէն մէկալէն կաշառք առածըս .
 Տեսեր ես նէ՝ լաւ միտքըդ բեր ու զուրցէ :
 — Զէ, բարեկամ, շիտակն ըսեմ .
 Քանի մ' անգամ դունչըդ փետուր տեսեր եմ : —

Մարդ կայ որ ձեռքը գործ ունի՝ տեղ ունի ,
 Բայց օրերը ախով վախով կանցընէ .
 Իբր թէ խեղճ է՝ ապրուստի փող չունի ,
 Օրուան հացը չիյտէ թէ ինչպէս ճարէ :
 Իրաւընէ

Բոլոր քաղաքը Գիտէ
 Որ նորա վրբան գըլտխը չըկայ ,
 Կընկանը հագուստն ալ անոր կօրս .
 Մէյմ՝ ալ հայիս կամաց կամաց
 Տունիկ մըն է կըշինէ ,
 Գեղիկ մըն է կըգընէ :
 Իրս ու մասրա՞ գիմացէ գիմաց
 Գիբ ու կըտեսնես՝ ծայրը չես գըտներ .
 Բայց խըղճմըտանք ալ չես ըներ
 Եթէ մտքէդ անցնի, եւ կամ զըրուցես
 Թէ նորա գունչը դուն փետուր տեսեր ես :